

Семей қаласындағы физика-математика бағытындағы
«Назарбаев Зияткерлік мектебі»

Қазақстан тарихы
Курстық жұмыс

Тақырыптың бағыты: Қазақстан Республикасының мәдениеті

Тақырыбы: Жаһандану жағдайында Қазақстанның музыкалық болмысының
қалыптасуы
(2425 сөз)

Орындаған: 12К Мұстафин Азамат
(аты-жөні)

Жетекшісі: Исабай Айқын Мағжанұлы
(аты-жөні)

Ішкі модератор: Аманғожин Жанат Мұратқалиұлы
(аты-жөні)

Семей, 2024-2025 оқу жылы

I. КІРІСПЕ БӨЛІМ	3
1.1 Зерттеу өзектілігі	3
1.2 Зерттеу мақсаты	3
1.3 Зерттеу әдістері	3
1.4 Зерттеу сұрақтары	3
1.5 Зерттеу гипотезасы	3
II. НЕГІЗГІ БӨЛІМ	5
2.1 Теориялық зерттеу	5
2.1.1 Жаһандану жағдайында Қазақстанның ұлттық музыкалық болмысына қандай өзгерістер енгізілді?	5
2.1.2 Қазақстандық музыканың әлемдік музыкамен байланысы қандай?	5
2.1.3 Жаһандану үдерісінде ұлттық музыкалық дәстүрлер қалай сақталып жатыр?	6
2.1.4 Қазақстан аумағын экономикалық мақсаттарда тиімді пайдалануға кедергі келтіретін негізгі проблемалар қандай?	6
2.2 Тәжірибелік зерттеу	8
2.2.1 Сауалнама	8
1-2 сұрақтар	8
3-сұрақ	9
4-сұрақ	10
5-сұрақ	11
6-сұрақ	12
7-сұрақ	13
8-сұрақ	14
9-сұрақ	14
10-сұрақ	15
11-сұрақ	16
2.2.2 Сұхбат	20
2.3 SWOT талдау	21
2.3.1. SWOT талдаудың шешу жолы	21
III. ҚОРЫТЫНДЫ БӨЛІМ	23
3.1 Қорытынды	23
3.2 Ұсыныстар	23
3.3. Рефлексия	23
IV. ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ	24

I. КІРІСПЕ БӨЛІМ

1.1 Зерттеу өзектілігі

Қазіргі жаһандану жағдайында ұлттық мәдениеттер мен өнер салалары түрлі өзгерістерге ұшырауда. Қазақстанның музыкалық болмысы да бұл процестен тыс қалмай, жаһандық мәдени ықпалдардың әсерінен дамып келеді. Жеке вокалдық-аспаптық орындау қазақтың ауызша кәсіби дәстүріне де, халықтық дәстүріне де тән[1]. Өн-күй арқылы әдет-ғұрып, дәстүрлі салт-сана ұрпақтан – ұрпаққа жетіп, көшпелі халқымыздың рухани мәдениетіне айналды[2]. Ұлттық музыкалық дәстүрлер мен заманауи әлемдік музыкалық тенденциялар арасындағы байланыс бір жағынан мәдени байытуды, екінші жағынан, ұлттық идентификацияның жоғалу қаупін туғызады. Қазақстан бай музыкалық мұрасы бар ел ретінде, ғасырлар бойы қалыптасқан дәстүрлі музыка мен әлемдік музыкалық мәдениеттердің тоғысында тұр. Традициялық қазақ музыкасы ұлттық болмыстың маңызды бөлігі болса, бүгінгі таңда заманауи жанрлармен бірігіп, жаңа музыкалық формалар мен бағыттарды тудыруда. Мысалы, этно-рок, этно-поп жанрлары жаһандану әсерінен қалыптасқан жаңа музыкалық бағыттардың қатарында. Сонымен қатар, жаһандану жағдайында қазақ музыканттары халықаралық сахнаға шығып, ұлттық музыканы әлемдік аудиторияға таныту мүмкіндігіне ие болды. Алайда бұл жағдай ұлттық музыканың өзіндік ерекшеліктерін жоғалтпай, оны сақтап қалу мәселесін туғызады. Осылайша, Қазақстанның музыкалық болмысының қалыптасуы мен дамуындағы жаһанданудың рөлі өзекті зерттеу тақырыбы болып табылады. Бұл процестің ұлттық мәдениетке қалай әсер ететінін, музыкалық идентификацияның сақталу мүмкіндіктерін және қазіргі заманғы музыкалық ағымдармен өзара әрекеттесуін зерттеу маңызды.

1.2 Зерттеу мақсаты

Жаһандану жағдайында Қазақстанның музыкалық болмысының қалыптасуын зерттеу, оның ұлттық дәстүрлермен байланысын анықтау және заманауи музыкадағы рөлін айқындау.

1.3 Зерттеу әдістері

- Деректерді жинау және талдау: жаһанданудың музыкалық мәдениетке әсеріне қатысты академиялық зерттеулерді қарастыру, Қазақстанның музыкалық саласына қатысты мақалаларды талдау.
- Google Forms платформасында сауалнама жүргізу арқылы халықтың музыкалық талғамын зерттеу және қазіргі музыкалық әлемге деген көзқарасын анықтау.
- Қазақстандық және халықаралық музыка саласындағы сарапшылардан сұхбат алу.
- Жаһанданудың музыкалық салаға ықпалына байланысты SWOT талдауын жасау.

1.4 Зерттеу сұрақтары

- Жаһандану жағдайында Қазақстанның ұлттық музыкалық болмысына қандай өзгерістер енгізілді?
- Қазақстандық музыканың әлемдік музыкамен байланысы қандай?
- Жаһандану үдерісінде ұлттық музыкалық дәстүрлер қалай сақталып жатыр?
- Қазақстандық музыканың жаһандық музыка индустриясындағы орны мен ықпалы қандай?

1.5 Зерттеу гипотезасы

Жаһандану үдерісі Қазақстанның музыкалық болмысына белгілі бір деңгейде әсер етуде. Дәстүрлі музыкалық элементтер заманауи музыкада

сақталып, жаңа әсерлермен байытылып жатыр, бірақ бұл үдеріс кейбір ұлттық ерекшеліктердің жоғалу қаупін де тудырады. Осы зерттеу арқылы бұл әсерлерді тереңірек түсіну және жаһандану жағдайында ұлттық болмысты сақтау жолдарын анықтау мақсат етіледі.

II. НЕГІЗГІ БӨЛІМ

2.1 Теориялық зерттеу

2.1.1 Жаһандану жағдайында Қазақстанның ұлттық музыкалық болмысына қандай өзгерістер енгізілді?

Жаһандану Қазақстанның ұлттық музыкалық болмысына елеулі өзгерістер әкеледі. Біріншіден, қазіргі қазақстандық музыкада әлемдік мәдени әсерлер айқын көрінеді. Бұл әсіресе музыкалық жанрлар мен стильдерде байқалады — қазіргі заманғы қазақстандық музыкалық сахнада жаһандық жанрлар басым бола бастады. Соңғы бірнеше онжылдықта қазақтың рэп және хип-хоп сахнасы айтарлықтай өсу мен эволюцияға ұшырады[3]. Олардың ұлттық музыка элементтерімен қосылуы, қазақстандық әншілер мен композиторлардың заманауи тенденцияларға бейімделуін көрсетеді. Және бұл үдеріске шетелдік әншілер де әсер етті. Мысалы, Roll Deep crew грайм жанрына үлкен әсер етті (Диззи Раскаль беделді Британдық Меркурий сыйлығын алған алғашқы грим суретшісі болды)[3]. Екіншіден, техникалық құралдар мен интернеттің дамуы қазақстандық музыканттарға жаңа мүмкіндіктер беріп, олардың шығармашылығын жаһандық деңгейде танытуға мүмкіндік ашты. Қазіргі сәтте әншілер музыкалық өнеркәсіпте дауысты өзгертетін құрылғыларға жүгінеді. Ал «Autotune» дыбысты автоматты түрде реттеу бағдарламасының көмегімен жұмыс жарқын мәнерлілікке ие болып, идеалға жақындай алады, өйткені көбінесе жазу процесінде адам факторы музыканттың көңілін қалдырады[4]. «Autotune» қосылатын модулін 1997 жылы Antares Audio Technologies шығарды, бұл өте сәтті болды және 1998 жылы Шердің "Believe" хиті арқылы танымал болды[5]. Бұл музыканы тарату әдістеріне де әсер етті — стримингтік платформалар, YouTube және әлеуметтік желілер арқылы қазақстандық музыканттар әлемдік аудиторияға жете алады. Сонымен қатар, жаһандану қазақтың ұлттық музыкасын модернизациялауға ықпал етіп, жаңаша стильдермен тәжірибе жасауды ынталандыруда. Бұл үрдіс ұлттық музыкалық дәстүрлерге жаңа қырлар қосып, оның заманауи үлгісін қалыптастыруда. Ең үлкен «YouTube» видеохостинг (2005) әртүрлі жанрдағы бейнелерді, фильмдерді және клиптерді жүктеп алуға және көруге арналған алғашқы цифрлық платформалардың бірі болды, одан кейін «Spotify» (2006), «Apple Music» (2015), «TIDAL» (2014) және т.б. сияқты танымал музыкалық платформалар құрылды[4]. Бұл платформалар Қазақстандағы музыка саласында ақша табуға және шығармалардың популяризациясына әсер етті. Қазақстандағы музыкалық стриминг нарығы 2024 жылға қарай 10,34 миллион АҚШ долларына жетеді деп болжануда. [6]. Ал танымалдылық жағына келсек, осы платформалар арқылы әртістердің музыкасы алдыға жылжып жатыр. Мысалы, Ginga лақап атымен танымал алматылық жас әртіс Аннаның трегі Spotify стриминг-сервисіндегі ерекше таңдалған тізімге енді[7]. Жаһандану үрдісі мәдениет аралық диалогқа жағдай жасайды, бірақ осы үрдістердің әсерінен ұлттық бірегейлікті жоғалту қаупі бар. Сондықтан мәдени-ұлттық мұраны келесі әдіс — ұлттық музыканы зерттеу арқылы зерттеу қажет[8]. Сонда қазіргі замандағы музыкалық білім қазақ елінің мәдениетін игеруге пайдасын тигізеді.

2.1.2 Қазақстандық музыканың әлемдік музыкамен байланысы қандай?

Қазақстандық музыканың әлемдік музыкамен байланысы бірнеше арна арқылы жүзеге асуда. Біріншіден, қазақстандық музыканттар әлемдік танымал фестивальдерге қатысып, халықаралық сахналарда өнер көрсетуде. Мысалы, Димаш Құдайберген сияқты танымал қазақстандық орындаушылар халықаралық музыкалық байқауларда үлкен жетістіктерге жетіп, Қазақстанды әлемдік деңгейде танытуда. Дәстүрлі музыкалық өнер өзінің әр алуан жергілікті нұсқаларында (халық-кәсіби ән, күй және музыкалық эпос) бүгінгі таңда ең осал жағдайда тұрған шығар[9]. Бір жағынан, туған орта оны мойындап, ұнатады. Екінші жағынан, оның құндылықтары халықаралық деңгейде ғана емес, республикалық деңгейде де әлі де расталған жоқ,

бұл үлкен теориялық және практикалық мәселе. Қазақтың музыкалық мәдениеті ұлттық рухани мұраттар мен дәстүрлерді түсіну мен көрсетудің үлгісі болып табылады, бұл оның ұлттық бірегейленуге оң әсер ету мүмкіндігін көрсетеді.[10] Екіншіден, интернет және цифрлық платформалар арқылы қазақстандық музыканттар өздерінің шығармаларын әлемдік аудиторияға таныстыруда. Spotify, Apple Music, Yandex Music және YouTube секілді платформалар қазақстандық музыканы шетелдік тыңдармандарға жеткізуде маңызды рөл атқаруда. Жанды мысалға Асхата Рысбековты алсақ болады. Жыл сайынғы People Awards марапатында Yandex.Music 2019 жылдың қорытындысы бойынша Асхат «Жыл серпілісі» деп таныды.[11] Осы мысал арқылы Қазақстандық әртістердің өнерін осындай технологиялар, платформалардың көмегімен басқа елдерге танытуға болатынын көруге болады.

2.1.3 Жаһандану үдерісінде ұлттық музыкалық дәстүрлер қалай сақталып жатыр?

Жаһандану үдерісінде ұлттық музыкалық дәстүрлерді сақтап қалу үшін Қазақстанда бірқатар маңызды шаралар жүзеге асырылуда. Біріншіден, музыкалық білім беру жүйесінде дәстүрлі ұлттық музыкаға ерекше назар аударылып, домбыра, қобыз және басқа да ұлттық аспаптар бойынша оқу бағдарламалары жетілдіріліп жатыр. Домбыра – қазақ үшін тұтас дүние, ол – оның жаны. Денесі дөңес, екі ішекті – қарапайым көрінетін аспап Ұлы даланың терең философиясын көрсетеді [12]. Жас ұрпаққа ұлттық музыканы үйрету арқылы бұл өнер түрі ұрпақтан-ұрпаққа жалғасуда. Екіншіден, ұлттық музыкалық фестивальдер мен конкурстар жиі ұйымдастырылып, жастар арасында дәстүрлі өнерді насихаттауға бағытталған. Мысалы, «OYU FEST» – 2022 жылдың шілдесінде алғаш рет өткізілетін қазақ танымал музыкасының фестивалі. Осы фестивальдің креативті директоры Жандос Кахар айтуынша: «Біз жазғы Наурызды жасағандай болдық»[13]. Үшіншіден, ұлттық музыканы заманауи контексте ұсыну және оны жаһандық тыңдармандарға таныстыру маңызды рөл атқарады. Кейбір қазақстандық орындаушылар ұлттық әуендер мен заманауи музыкалық жанрларды үйлестіре отырып, жаңа тыңдармандарды тартуда. Халық музыкасында «ұлттық дүниетаным», «ұлттық тіл», «ұлттық менталитет» және «ұлттық код» туралы көрініс беретіні белгілі, жаһандану дәуірінде дәстүрлі музыканың жаңару барысында «ұлттық кодтың» сақталуына мүмкіндік бар[14].

2.1.4 Қазақстан аумағын экономикалық мақсаттарда тиімді пайдалануға кедергі келтіретін негізгі проблемалар қандай?

Қазақстандық музыканың жаһандық музыка индустриясындағы орны соңғы жылдары айтарлықтай нығайды. Қазақстандық музыканттардың халықаралық сахналардағы жетістіктері, олардың әлемдік деңгейде танылуына жол ашты. Димаш Құдайберген, Imanbek, және Ninety One сияқты орындаушылардың шығармашылығы Қазақстанның музыкалық мәдениетін халықаралық аренаға шығарып, ұлттық музыканттардың жаһандық музыка индустриясында өз орнын табуына ықпал етті.[15] Димаштың арқасында, әсіресе, 2015 жылы әнші «Славян базарында» Гран-при алған кезде, халық Қазақстанды дарынды орындаушының отаны ретінде айта бастады. «I am a singer-2017» байқауы оған одан да танымал болды, ол екінші орынды иеленді.[16]. Иманбек Зейкенов (ди-джей Иманбек) «Үздік ремикс» аталымы бойынша Грэмми сыйлығын алған тарихтағы қазақстандық тұңғыш музыкант болды[15]. Сонымен қатар, қазақстандық музыканың әсері жаңа жанрлардың дамуына, ұлттық элементтердің жаһандық музыкалық композициялармен үйлесуіне байланысты күшеюде. Қазақ музыканты Иманбек екі құрлықтың музыканттарымен фит жазды, олардың бірі Ұлыбританияда, екіншісі АҚШ-та тұрады[17]. The Limba лақап атымен танымал қазақстандық музыкант Мұхаметәлі Ахметжанов Әлішер Моргенштернмен бірлескен трек жазды[18]. Қазақстандық орындаушылардың

шетелдік әріптестерімен бірлескен жобалары мен дуэттері бұл ықпалды күшейте түсуде. Алайда, қазақстандық музыка әлі де болса жаһандық деңгейде кеңінен танылу үшін көптеген қадамдар жасауы қажет. Бұл жерде халықаралық промоушн, музыка нарығындағы технологиялық инновациялар және жаһандық стримингтік платформаларда кеңінен танылу маңызды рөл атқарады.

2.2 Тәжірибелік зерттеу

2.2.1 Сауалнама

Жаһандану жағдайында Қазақстанның музыкалық болмысын бағалау мен оның әлемдік музыкалық трендтермен үйлесімділігін анықтау мақсатында анонимді сауалнама жүргізілді. Сауалнама 10 сұрақтан тұрды әрі онлайн форматта Google Forms платформасы арқылы өткізілді.

1-2 сұрақтар

Сауалнамаға қатысқан респонденттердің 52,4%-ы ерлер, ал 47,6%-ы әйелдер болды. Жыныстық бөлініс салыстырмалы түрде тең. Жас топтары бойынша респонденттердің 44,8%-ы 15-18 жас аралығында болды, бұл сауалнамада жастардың басым қатысқанын көрсетеді. Сонымен қатар, 22,9% респонденттер 1-14 жас, ал 17,1% – 19-24 жас аралығында. Ересек топтарға келетін болсақ, 25-34 жас аралығындағылар 6,7%-ды, ал 35+ жастағылар 8,6%-ды құрайды. Сауалнаманы көбінесе жастар қауымы өткен.

The image shows a screenshot of a Google Forms survey. The first question is 'Сіздің жынысыңыз? / Ваш пол? *' (What is your gender?). It has two radio button options: 'Ер / Мужской' (Male) and 'Әйел / Женский' (Female). The second question is 'Сіздің жасыңыз? / Ваш возраст? *' (What is your age?). It has seven radio button options representing age ranges: '1-14', '15-18', '19-24', '25-34', '35-44', '45-54', and '55+'. The '1-14' option is selected in the image.

Сурет 1. Жасы және жынысы.

Сіздің жынысыңыз? / Ваш пол?

105 ответов

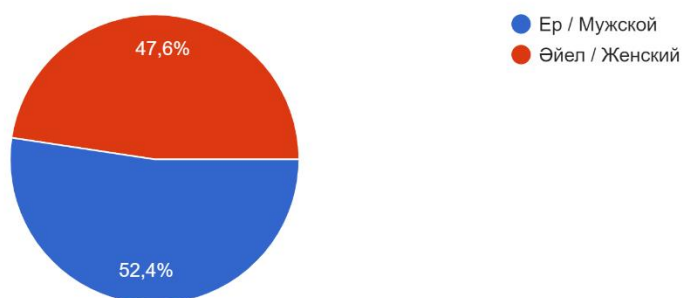

Диаграмма 1. Жыныс ерекшеліктері.

Сіздің жасыңыз? / Ваш возраст?

105 ответов

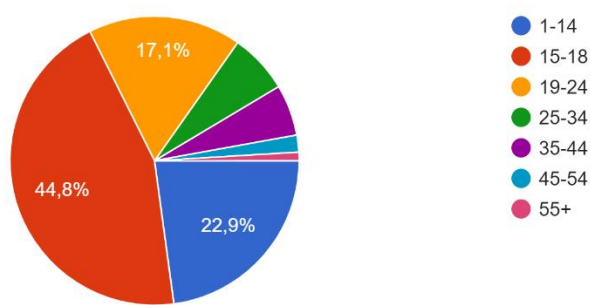

Диаграмма 2. Жас ерекшеліктері.

3-сұрақ

Респонденттердің 40%-ы шетелдік музыкалық трендтердің ықпалын «Орташа» деп бағалады. 24,8%-ы «Қатты» деп жауап берсе, 16,2%-ы ықпалды әлсіз деп есептейді. «Өте қатты» деп бағалағандар 11,4%, ал «Мүлдем сезінбеймін» деп жауап бергендер 7,6% құрады. Бұл көрсеткіштер жаһандану музыкалық бағыттарға айтарлықтай ықпал ететінін және оның халық арасында байқалатынын көрсетеді. Алайда, бұл әсердің тереңдігі әртүрлі қабылданады, әсіресе жастар арасында.

Сіз Қазақстанда шетелдік музыкалық трендтердің ықпалын қаншалықты сезінесіз? / Насколько сильно вы ощущаете влияние зарубежных музыкальных трендов в Казахстане? *

- ☐ Мүлдем сезінбеймін / Совсем не ощущаю
- ☐ Аздап / Слабо
- ☐ Орташа / Умеренно
- ☐ Қатты / Сильно
- ☐ Өте қатты / Очень сильно

Сурет 2. Шетелдік трендтердің ықпалы

Сіз Қазақстанда шетелдік музыкалық трендтердің ықпалын қаншалықты сезінесіз? / Насколько сильно вы ощущаете влияние зарубежных музыкальных трендов в Казахстане?
105 ответов

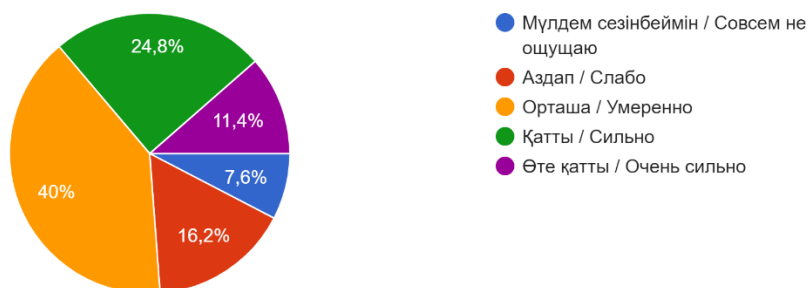

Диаграмма 3. Шетелдік трендтердің ықпалы

4-сұрақ

Бұл сұрақ Қазақстанның басқа елдер арасында өзін көрсету мәселесін қамтиды. Сауалнама нәтижелері бойынша, 40,9%-ы Қазақстанның музыкалық өнері халықаралық деңгейде жеткіліксіз деп есептейді. Сонымен қатар, 40,9% «Иә, бірақ әлі де көп жұмыс қажет» деп санайды. «Мүлдем жоқ» деп ойлайтындар 11,4%, ал «Иә, жеткілікті» деп бағалағандар 6,7% құрады. Бұл Қазақстан музыкалық өнерінің халықаралық деңгейде ұсынылуын жақсарту қажеттілігін көрсетеді.

Қазақстанның музыкалық өнері халықаралық деңгейде жеткілікті деңгейде ұсынылған деп ойлайсыз ба? / Считаете ли вы, что казахстанское музыкальное искусство достаточно представлено на международном уровне? *

- ☐ Мүлдем жоқ / Совсем нет
- ☐ Жоқ, жеткіліксіз / Нет, недостаточно
- ☐ Иә, бірақ әлі де көп жұмыс қажет / Да, но нужно ещё больше
- ☐ Иә, жеткілікті / Да, достаточно

Сурет 3. Қазақстанның музыкалық өнерінің ұсынылуы

Қазақстанның музыкалық өнері халықаралық деңгейде жеткілікті деңгейде ұсынылған деп ойлайсыз ба? / Считаете ли вы, что казахстанское музыкальное искусство достаточно представлено на международном уровне?

105 ответов

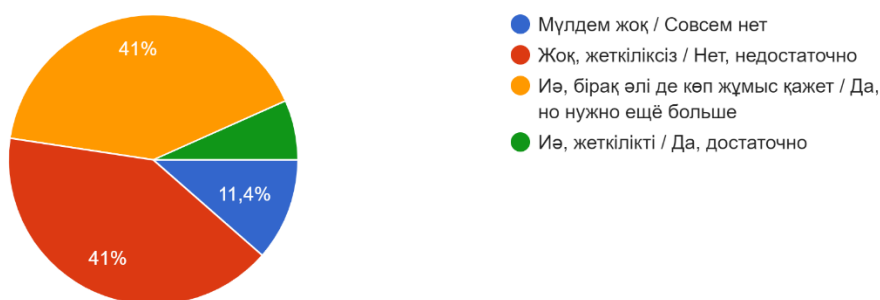

Диаграмма 4. Қазақстанның музыкалық өнерінің ұсынылуы

5-сұрақ

Бұл сұрақ жаһандану музыкалық болмысқа қалай әсер ететініне арналған. Нәтижелер Қазақстанда батыстық музыканың танымалдылығының артуы ұлттық мәдениетті сақтау қажеттілігін арттырып отырғанын көрсетті. Респонденттердің 58,1%-ы «Иә» деп жауап беріп, жаһанданудың ұлттық музыкалық болмысқа ықтимал теріс әсерін мойындады. 20,9%-ы «Жоқ» деп санайды, ал қалған 20,9%-ы нақты жауап бере алмады. Бұл мәселе бойынша пікірдің екіге бөлінгенін көрсетеді. Жаһанданудың музыка индустриясында ұлттық ерекшелікті жоғалту қаупін тудыруы мүмкін екенін атап өтті.

Сіз ғаламдану Қазақстанның ұлттық музыкалық болмысын жоғалтуына әкелуі мүмкін деп ойлайсыз ба? / Считаете ли вы, что глобализация может привести к утрате национальной музыкальной идентичности Казахстана? *

- ☐ Иә / Да
- ☐ Жоқ / Нет
- ☐ Жауап беруге қиналамын / Затрудняюсь ответить

Сурет 4. Ұлттық музыкалық болмыс

Сіз ғаламдану Қазақстанның ұлттық музыкалық болмысын жоғалтуына әкелуі мүмкін деп ойлайсыз ба? / Считаете ли вы, что глобализация может привести к утрате национальной музыкальной идентичности Казахстана?
105 ответов

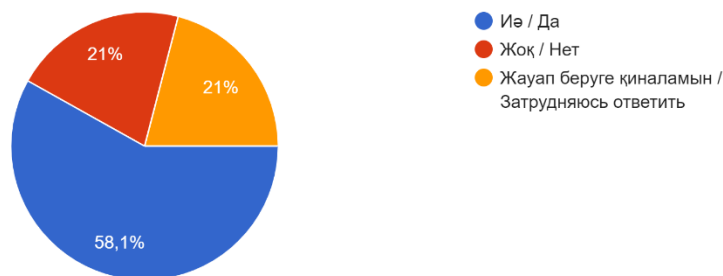

Диаграмма 5. Ұлттық музыкалық болмыс

6-сұрақ

Респонденттердің көпшілігі (62,9%) дәстүрлі музыка заманауи музыкалық жанрлармен үйлесімді деп есептейді. 20%-ы бұл пікірмен келіспейді, ал 17,1%-ы жауап беруге қиналған. Бұл жанрлардың үйлесімділігінің бар екенін көрсете отырып, оларды қосып көру керек екендігін жеткізеді.

Сізге Қазақстанның дәстүрлі музыкасы қазіргі заманауи жаһандық музыкалық жанрлармен үйлесімді ме? / Считаете ли вы казахстанскую традиционную музыку совместимой с современными глобальными музыкальными жанрами? *

- ☐ Иә / Да
- ☐ Жоқ / Нет
- ☐ Жауап беруге қиналамын / Затрудняюсь ответить

Сурет 5. Жанрлардың үйлесімі

Сізге Қазақстанның дәстүрлі музыкасы қазіргі заманауи жаһандық музыкалық жанрлармен үйлесімді ме? / Считаете ли вы казахстанск...менными глобальными музыкальными жанрами?
105 ответов

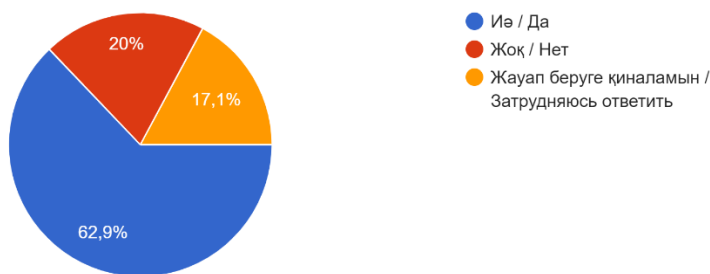

Диаграмма 6. Жанрлардың үйлесімі

7-сұрақ

45,7% респонденттер «Өте маңызды» деп жауап берді, ал 26,7% оны «Маңызды» деп санайды. Сонымен қатар, 20%-ы бейтарап пікірде болса, 7,6%-ы музыкалық мұраны сақтау маңызды емес деп есептейді. Бұл нәтижелер Қазақстанның музыкалық мұрасын сақтаудың маңыздылығын қоғам мойындайтынын көрсетеді.

Қазақстанның музыкалық мұрасын сақтау маңызды деп ойлайсыз ба? / Считаете ли вы важным сохранение музыкального наследия Казахстана? *

☐ Ешқандай маңызы жоқ / Совершенно не важно

☐ Маңызды емес / Неважно

☐ Орташа / Нейтрально

☐ Маңызды / Важно

☐ Өте маңызды / Очень важно

Сурет 6. Музыкалық мұраны сақтау маңызы

Қазақстанның музыкалық мұрасын сақтау маңызды деп ойлайсыз ба? / Считаете ли вы важным сохранение музыкального наследия Казахстана?
105 ответов

Диаграмма 7. Музыкалық мұраны сақтау маңызы

Респонденттердің жауаптары бойынша дәстүрлі музыканың сақталу деңгейін орташа 7 және 8 баллмен бағалаған. Бұл қоғам дәстүрлі музыка жеткілікті деңгейде сақталып жатыр деп есептейтінін, бірақ оны жетілдіру қажеттігін көрсетеді.

Сурет 7. Музыканың сақталу деңгейі

105 ответов

Респонденттердің көпшілігі (шамамен 34,3%) әлеуметтік желілер мен медиа арқылы ұлттық музыканы қорғауды ұсынады. 14,3%-ы білім беру және жастар арасында ұлттық музыканы насихаттау қажеттілігін атады. Мемлекеттік қолдау да маңызды шара ретінде көрсетілді. Мәдени шараларға 28,6% адам дауыс берген, олардың көбірек өткізілуіне назар аудару керек. Бұл ұсыныстар ұлттық музыкалық мұраны сақтауға қоғамның жауапкершілікпен қарайтынын көрсетеді.

Сіз ғаламдық музыкалық ағымдардан Қазақстанның музыкалық дәстүрлерін қалай ^{*} қорғауға болады деп ойлайсыз? / Как, по вашему мнению, можно защитить казахстанские музыкальные традиции от влияния глобальных музыкальных течений?

- ☐ Білім беру арқылы / Через образование
- ☐ Мәдени шаралар арқылы / Через культурные мероприятия
- ☐ Мемлекеттік қолдау арқылы / Через государственную поддержку
- ☐ Әлеуметтік желілер мен медиа арқылы / Через социальные сети и медиа
- ☐ Другое...

Сурет 8. Музыкалық дәстүрлерді қорғау әдістері

Сіз ғаламдық музыкалық ағымдардан Қазақстанның музыкалық дәстүрлерін қалай қорғауға болады деп ойлайсыз? / Как, по ваше...т влияния глобальных музыкальных течений?
105 ответов

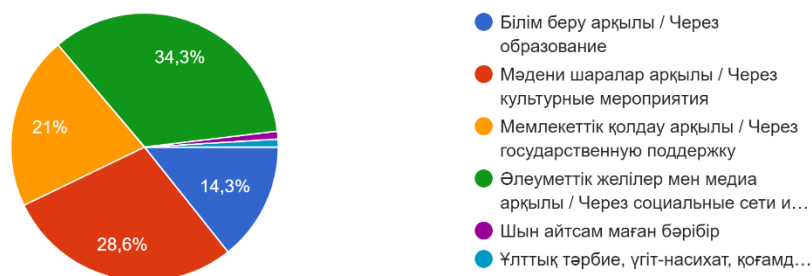

Диаграмма 9. Музыкалық дәстүрлерді қорғау әдістері

10-сұрақ

Респонденттердің басым бөлігі (53,3%) жаһандық музыкалық ықпалдарды «Орташа» деп бағалады. Сонымен қатар, 35,2%-ы позитивті көзқарас білдірді. Бұл жаһандық ықпалдардың музыкаға оң әсерін тигізуі мүмкін деген пікірдің басым екенін көрсетеді.

Сіздің ойыңызша, жаһандық музыкалық ықпалдар Қазақстан музыкасының дамуында қандай рөл ойнайды? / Как вы считаете, какую роль играют глобальные музыкальные влияния в развитии казахстанской музыки?

- ☐ Өте негативті / Очень негативно
- ☐ Негативті / Негативно
- ☐ Орташа / Нейтрально
- ☐ Позитивті / Позитивно
- ☐ Өте позитивті / Очень позитивно

Сурет 9. Жаһандық музыкалық ықпалдар

Сіздің ойыңызша, жаһандық музыкалық ықпалдар Қазақстан музыкасының дамуында қандай рөл ойнайды? / Как вы считаете, какую ... влияния в развитии казахстанской музыки?
105 ответов

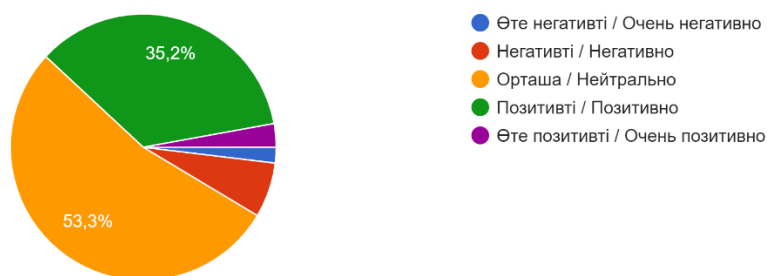

Диаграмма 10. Жаһандық музыкалық ықпалдар

11-сұрақ

Бұл ашық сұрақ қазақтың дәстүрлі музыкасын дамытуға арналған. Адамдардың ұсыныстары бойынша мәдениетке өзгерістер енгізуге болады.

Респонденттер ұлттық музыканың дамуында келесі бағыттарды атап өтті:

- Ұлттық музыканы заманауи жанрлармен үйлестіру.
 1. Дәстүрлі мотивтерді заманауи музыкалық стильдермен біріктіру.
 2. Инновациялық технологиялар мен цифрлық платформаларды пайдалану.
 3. Хип-хоп, поп, джаз және рок сияқты жанрлармен этникалық элементтерді үйлестіру.
 4. Ұлттық элементтерді заманауи музыкаға енгізетін жас музыканттарды қолдау.

Думаю дело в музыке, на слова многие не обращают внимание, к примеру группа 91, у этой группы есть свои слушатели за рубежом, Я уверенно текст песни мало кто понимает но стиль и музыка, подача БойзБенда крутая. Но это не значит что текст можно писать как угодно и содержать воздух тоже не должен. Так же есть и другие очень талантливые артисты из КЗ в мировом уровне, но на каждого из них останавливаться не буду. Здесь важно отметить своеобразный стиль в то же время идентичность для высокого уровня. Акцент думаю ставить на сохранение культуры и параллельно придерживаться модерна, а не так что бы подстраиваться в шаблон "за рубежной культуры" Все мы знаем что культура Запада легко проникают в нашу жизнь и мы поддерживаем их, иногда далеко суть текста не понимаю, но на эмоциональном фоне на нас влияют очень даже круто. Итог далее думаю понятен. У меня мало времени но инсайды таковы :)

1 ответ

Біріншіден, қазіргі таңда музыка саласының бүкіл әлемде біршама өзгергені тек қана Қазақстанға ғана емес, бүкіл әлемге ықпал етеді. Мысалы Тик Ток желісі арқылы қазіргі таңда бұрын мүлдем жоқ болған Фонк стилдері дамыған, және менің ойымша глобализация жүру үшін біз керісінше осындай өзгерістермен бірге өзгеруіміз керек, бірақ бұл толықтай дәстүрлі музыкадан бас тарту деген сөз емес. Мысалы ETRNLXKZ деген автор өз фонк өлендерін Тик Ток арқылы бүкіл әлемде дамытқан, оның қазақ екенің тіпті көбісі білмейді. Осылай осылай ақырындап бүкіл Джазз, Рок, Поп, Рэп деген стильдерде дамуымыз қажет деп ойлаймын. Мақсатұлы Хақназар 30 век д.н.э.

1 ответ

Музыкальная идентичность Казахстана должна развиваться через сохранение традиций и интеграцию современных тенденций. Важно поддерживать молодых музыкантов, сотрудничать с международными артистами и использовать новые технологии для распространения музыки. Это позволит создать уникальную музыкальную культуру, привлекающую внимание на мировой сцене.

1 ответ

Сурет 10. Жанрларды үйлестіру

Ұлттық музыка заманауи заманмен үйлесімді өз орның табуы қажет. Қоғам ұлттық өркениеттің маңызын түсінуі тиіс. Ксеноцентризм үдерісі орын алмауы тиіс. Ұлттық музыка өткен мен қазіргі шақтарды байланыстыратын, ата-бабалардың ақыл-өсиетін насихаттайтын зат.

1 ответ

музыкальную идентичность Казахстана можно продвигать через этномызыку, в свое время группа Улытау очень была популярной по миру. Идентичность нельзя ни в коем случае терять, так как в данное время ценится разнообразие культур и сохранение себя.

1 ответ

Песни должны возраждаться в разных стилях, нужно больше возможности и пространства для творчества давать новым музыкантам, продвигать и спонсировать тех кто пишет песни на национальный лад либо просто на казахском

1 ответ

Сурет 11. Жанрларды үйлестіру

- Қазақстан музыкасын әлемге таныту үшін ұлттық дәстүрлерді сақтау.
1. Домбыра, қобыз сияқты дәстүрлі музыкалық аспаптарды қолдану.
 2. Қазақтың фольклорлық музыкасын дамыту және насихаттау.
 3. Жастарды ұлттық музыкалық мұраға құрметпен қарауға үйрету үшін мектептер мен университеттерде арнайы бағдарламалар енгізу.
 4. Музыкалық мұраны сақтау үшін архивтер мен ғылыми орталықтар құру.
 5. Ұлттық музыкалық жанрлар мен стильдерді дамыту.

Қазақтың ұлттық музыкалық аспаптарының қолданылуын кеңейтіп, әлемге танытуға жағдай жасау керек.

1 ответ

Ұлттық музыкалық аспаптарды пайдалану арқылы қазақ музыкасының ерекше сипаттарын көрсету қажет.

1 ответ

Қазақстанның музыкасы әлемдік аренада өз орнын тауып, қазақтың бай мәдени мұрасын таныту керек.

1 ответ

Музыкалық фестивальдер мен байқауларды ұйымдастырып, қазақ музыкасының беделін арттыру қажет.

1 ответ

Қазақстандағы жастар музыкалық мәдениетке тереңірек енгенде ғана ұлттық болмысымыз сақталады.

1 ответ

Сурет 12. Ұлттық дәстүрлерді сақтау

Қазақ халқының музыкалық мұрасы әр түрлі елдермен мәдени байланыс орнату арқылы дамуы керек.

1 ответ

развивать свои музыкальные сцены, делая акцент на казахскую музыку и культурные особенности

1 ответ

Сурет 13. Ұлттық дәстүрлерді сақтау

- Музыкалық дәстүрлерді сақтай отырып, заманауи аудиторияға бейімделу.
1. Халықаралық музыкалық фестивальдер мен концерттер ұйымдастыру.
 2. Қазақ музыкасын шетелдік әртістермен бірлесіп насихаттау.
 3. Ағылшын тілінде әндер жазу және мәдениетаралық жобалар жасау.

4. Әлеуметтік медиа мен стриминг платформалары арқылы қазақ музыкасын танымал ету.

Қазақы ән дәстүрін кең ауқымда насихаттау мен "трендке" айналдыру арқылы дамуы мүмкін, себебі өз елінің ұлттық құндылықтарын таныта білген елдің болашағы жарқын болмақ

1 ответ

Сурет 14. Заманауи аудиторияға бейімделу

развивать новые музыкальные проекты, которые смогут привлекать внимание молодежи и поднимать интерес к казахской культуре

1 ответ

Сурет 15. Заманауи аудиторияға бейімделу

Музыка арқылы Қазақстан өзінің мәдени ерекшеліктерін әлемге танытып, ұлттық болмысын сақтауы тиіс.

1 ответ

ұлттық музыкалық мәдениеттің кең таралуы үшін оның тарихи және мәдени маңызын дұрыс көрсету қажет

1 ответ

Қазақ музыкасы ұлттық негізде дамып, сонымен қатар халықаралық деңгейде ықпалдасатын болуы керек.

1 ответ

Сурет 16. Заманауи аудиторияға бейімделу

Жүргізілген сауалнама мен ұсынылған нәтижелерге сүйене отырып, бірнеше маңызды мәселелер мен даму бағыттары анықталды:

Ұлттық музыкалық болмысты сақтау қажеттілігі. Респонденттердің басым бөлігі Қазақстанның ұлттық музыкалық мұрасын сақтау маңызды екенін атап өтті. Домбыра, қобыз сияқты ұлттық аспаптарды кеңінен қолдану және қазақтың дәстүрлі әндерін насихаттау негізгі басымдық ретінде көрсетілді. Бұл ұлттық мәдениеттің негізін сақтауға және оны болашақ ұрпаққа жеткізуге мүмкіндік береді.

Заманауи жанрлармен үйлесу қажеттілігі. Респонденттердің пікірінше, дәстүрлі музыканы заманауи жанрлармен үйлестіру қазақ музыкасын жаңаша дамытудың маңызды қадамы болып табылады. Ұлттық элементтерді хип-хоп, поп, рок сияқты танымал жанрларға интеграциялау арқылы жаңа тыңдармандарды тарту мүмкіндігі жоғары.

Қазақ музыкасын халықаралық деңгейде танымал ету. Қатысушылар қазақ

музыкасының жаһандану жағдайында өз орнын тауып, халықаралық аудиторияға жетуі керек екенін атап өтті. Әлеуметтік медиа, цифрлық платформалар мен халықаралық фестивальдерді пайдалану арқылы қазақ өнерін әлемге таныту ұсынылады.

Инновациялар мен технологияларды қолдану. Сауалнама нәтижелері музыкалық индустрияда жаңа технологияларды пайдалану қажеттілігін көрсетті. Цифрлық платформаларды қолдану, заманауи студиялар ашу және жас музыканттарға қолдау көрсету ұлттық өнердің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға септігін тигізеді.

Жастардың музыкалық мәдениетке қатысуы. Жастарды ұлттық өнерге тарту, музыкалық білімді дамыту және мәдениетке қызығушылықты арттыру қажеттілігі де ерекше аталып өтті. Бұл шаралар болашақ ұрпақтың музыкалық мұраға құрметін арттыруға ықпал етеді.

Қорытындылай келе, сауалнама нәтижелері Қазақстанның музыкалық болмысын дамытуда ұлттық дәстүрлерді сақтай отырып, заманауи бағыттарға бейімделудің және халықаралық аренада танымал болудың маңызды екенін көрсетті. Бұл мақсаттарға қол жеткізу үшін мемлекет, қоғам және шығармашылық орта арасында тығыз байланыс орнату керек.

2.2.2 Сұхбат

Зерттеу жұмысында сұхбат алынды. Сұхбат балалар мен жастар шығармашылығы сарайы директорының оқу-тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары, "Лиравойс" вокалдық студиясының жетекшісі 20 жылдық тәжірибесі бар педагог, зерттеуші-педагог, "Алтын" республикалық байқауының бірінші дәрежелі лауреаты Семей қаласы бойынша мектеп парламентінің үйлестірушісі Ахметова Әлия Аманжолқызынан алынған болатын.

Сәлеметсіз бе, құрметті Ахметова Әлия Аманжолқызы,

Сізге осы хатты жолдап, өз пікірлеріңізді білдіру үшін уақыт бөледі деген үміттемін. Менің жұмысым аясында «Жаһандану жағдайында Қазақстанның музыкалық болмысының қалыптасуы» тақырыбы бойынша зерттеу жүргізіп жатырмын. Бұл мәселе қазіргі таңда еліміздің мәдениетінің маңызды аспектілерінің бірі болып табылады, әсіресе жаһандандудың музыкалық мәдениетке әсері мен ұлттық ерекшеліктердің сақталуы тұрғысынан.

Осыған байланысты, мен сіздің тәжірибеңіз бен көзқарасыңызды аса бағалап, төмендегі сұрақтар бойынша пікір алмасуды жөн көрдім:

1. Жаһандану Қазақстанның музыкалық мәдениетіне қандай әсер етуде?
2. Ұлттық дәстүрлер мен жаһандық тенденциялар арасында тепе-теңдікті сақтау мүмкін бе?
3. Қазіргі Қазақстандық музыканттардың шығармашылығында әлемдік трендтер мен ұлттық ерекшеліктер қалай үйлеседі?
4. Қазақстанның музыкалық өзіндік ерекшелікті сақтау үшін қандай шаралар қажет?
5. Жаһандану кезінде ұлттық музыкалық мұраға қандай қауіптер төнеді?
6. Қазақстандық музыка әлемдік деңгейде таныла ала ма? Ол үшін қандай стратегиялық қадамдар қажет?

Сіздің жауаптарыңыз маған зерттеуіме үлкен көмек болар еді, себебі сіздің көзқарасыңыз бен тәжірибеңіз осы тақырыпқа маңызды үлес қосатынына сенімдімін. Сіздің пікірлеріңіз мен үшін өте құнды. Алдын ала рахмет айтып, сіздің жауабыңызды асыға күтемін.

Құрметпен,
НЗМ оқушысы Мұстафин Азамат Саматұлы.

Сурет 17. Сұрақтар

1.Мое личное мнение,ничего плохого и негативного я не вижу в этом. Объясню почему:выбор всегда за нами (Личностью) и мы имеем полное право перебирать,перерабатывать ту или иную информацию на свой вкус и цвет и влияние Мировой музыки и искусства в целом на нас,мы относим к выборочному материалу.

2.Азачем их приравнивать? Национальные традиции у нас в ДНК и от них мы никуда не денемся и мы обязаны их уважать,ценить и чтить. А вот То,что приходит из вне,пожалуйста,фильтруйте и употребляйте,как говорится.Круто было бы их коллаборировать,но это мое сугубо личное мнение.

3. Я не замечая повсемесной коллобараии,а может она есть и я ее не видела/не слышала

4. Пока жив казахский народ наши ноты,наше творчество будет Житы! Просто нужно просвещать молодежь,подрастающее поколение через нашу национальное творчество.

5. Сложно ответить,я человек творческий и смотрю на такие вещи легче.

6. конечно! Димаш,группа «Ұлытау», Роза Рымбаева, Амре Кашаубаев.Я думаю не стратегия нужна, а талант и продюсерство,Это два важных фактора для этого вопроса

КГКП ДТИМ Корпус №1

Сурет 18. Жауап

Жауап берушінің жауабынан оның Қазақстанның музыкалық болмысына жаһанданудың ықпалы туралы ой толғайтыны және оны білетіні белгілі болды. Ол жаһанданудың өзінде жаман нәрсе бар деп есептемейді, өйткені әр адам шетелдік музыкалық және мәдени әсерлерді өз қалауы бойынша және өз талғамы мен құндылықтарына сәйкес сүзгілеуге және қайта түсіндіруге абсолютті құқығы бар. Одан әрі ол елдің дәстүрлері біздің ДНҚ-ға терең еніп кеткен, сондықтан оларды

күштеп таңудың немесе сақтаудың қажеті жоқ – оның орнына оларды табиғи түрде құрметтеп, жақсы көру керек екенін айтады. Сұхбаттасушы шетелдік мәдени ықпалдан қорықпау керек, бірақ оны таңдап, өзінше жылы қарсы алу керек деп санайды. Ол басқа мәдениеттермен өзара әрекеттесуді қауіп ретінде емес, алмасу мен жақсартудың жемісті мүмкіндігі ретінде қарастырады. Ол айналасында болып жатқан жалпы мәдени бірігуді білмеуі мүмкін, бірақ ол оның мүмкіндігін қабылдайды және оны жастарды жақындастырудың бір жолы деп санайды.

2.3 SWOT талдау

Күшті жақтары	Әлсіз жақтары
Қазақстанның бай музыкалық мұрасы: дәстүрлі аспаптар, фольклор, ұлттық музыка стилдері.	Заманауи музыкалық индустрияның жеткіліксіз дамуы.
Қазақ музыкасының халықаралық аренада танылған элементтері (мысалы, «Ұлытау» тобының жетістігі).	Жастардың дәстүрлі музыкаға қызығушылығының төмендеуі.
Әлеуметтік медиа мен цифрлық платформалар арқылы қазақ музыкасын насихаттаудың мүмкіндіктері.	Инфрақұрылымның (музыкалық студиялар, мектептер) жеткіліксіздігі.
Ұлттық мәдениетті сақтау бойынша қоғамның қолдауы.	Білікті музыкалық мамандардың тапшылығы.
Мүмкіндіктер	Қауіптер
Жаңа технологиялар мен платформалар арқылы халықаралық деңгейде танымал болу мүмкіндігі.	Жаһандану әсерінен ұлттық мәдениеттің ұмытылу қаупі.
Заманауи музыкалық жанрлармен үйлесу арқылы тыңдармандар санын арттыру.	Шетелдік музыкалық трендтердің басымдыққа ие болуы.
Халықаралық фестивальдер мен әріптестік жобалар арқылы музыканы таныту.	Музыкалық өнімдердің сапасыз контентке айналу қаупі.
Жас музыканттарды қолдау және оларға жаңа мүмкіндіктер беру арқылы музыкалық саланы дамыту.	Қаржыландыру мен қолдаудың жеткіліксіздігі.

Кесте 1. SWOT талдау

2.3.1. SWOT талдаудың шешу жолы

Әлсіз жақтардың шешу жолы	Қауіп-қатерлердің шешу жолы
Музыкалық студиялар мен технологиялық жабдықтармен қамтамасыз ету, мамандар даярлауға	Ұлттық музыкалық аспаптарды насихаттау, музыкалық мұраны зерттеу және сақтау үшін архивтер құру,

арналған бағдарламалар енгізу, инвесторлар тарту.	дәстүрлі элементтерді заманауи жанрлармен үйлестіру.
Этно-электро және этно-хип-хоп сияқты жаңа жанрларды дамыту, интерактивті форматтарда ұлттық музыканы ұсыну, жас музыканттарға арналған шеберлік сыныптарын өткізу.	Әлеуметтік медиада ұлттық музыканы насихаттау, заманауи жанрлар арқылы отандық музыканы танымал ету, маркетингтік стратегияларды жүзеге асыру.
Ауылдық жерлерде музыкалық білім беру орталықтарын ашу, фестивальдер мен конкурстар өткізу үшін алаңдар дайындау, онлайн платформалар жасау.	Сапалы музыканы қолдау үшін байқаулар өткізу, музыкалық индустрияда сапа стандарттарын енгізу, музыкалық журналистика мен сараптама саласын дамыту.
Шетелдік мамандарды шақыру арқылы оқыту бағдарламаларын іске асыру, гранттар мен шәкіртақылар бөлу, халықаралық танымал музыканттарды ынтымақтастыққа тарту.	Мемлекеттік қаржыландыру бағдарламаларын дамыту, жеке демеушілер мен халықаралық қорларды тарту, өнер мен бизнес арасындағы байланысты нығайту.

III. ҚОРЫТЫНДЫ БӨЛІМ

3.1 Қорытынды

Қазақстанның музыкалық болмысын жаһандану жағдайында зерттеу бірнеше маңызды қорытынды жасауға мүмкіндік берді. Жұмыстың басында ұлттық музыканың сақталуы мен дамуын талдау мақсаты тұжырымдалды. Теориялық зерттеу барысында жаһанданудың ұлттық мәдениетке тигізетін әсері, қазақстандық музыканың заманауи және дәстүрлі элементтері арасындағы байланыс қарастырылды. Сауалнамадағы 108 жауап пен сараптамалық сұхбат нәтижелері қоғамның бұл мәселеге деген көзқарасын тереңірек түсінуге мүмкіндік берді. SWOT талдауы музыкалық саланың күшті және әлсіз жақтарын, мүмкіндіктері мен қауіптерін анықтады.

Қазақстан музыкалық болмысының бай дәстүрлі мұрасына және халықаралық сахнада танылуға үлкен әлеуетке ие. Ұлттық аспаптар мен дәстүрлі музыка элементтері мәдениеттің негізін құрайды, ал заманауи технологиялар мен платформалар музыканы жаңа деңгейге көтеруде. Сонымен қатар, музыкалық индустрияның инфрақұрылымдық шектеулері, жастардың дәстүрлі музыкаға қызығушылығының төмендеуі және шетелдік музыкалық трендтердің ықпалы сияқты мәселелер бар.

3.2 Ұсыныстар

Анықталған әлсіз жақтар мен қауіптерді сараптап, келесі ұсыныстар қалыптасты:

- Ұлттық музыкалық дәстүрлерді заманауи жанрлармен үйлестіре отырып дамыту.
- Әлеуметтік медиа мен стримингтік платформаларды қолдану арқылы қазақ музыкасын халықаралық деңгейде насихаттау.
- Жас музыканттарға арналған гранттар мен шеберлік сыныптарын ұйымдастыру.
- Ауылдық жерлерде музыкалық білім беру орталықтарын ашып, инфрақұрылымды дамыту.
- Музыкалық мұраны сақтау үшін ғылыми-зерттеу орталықтарын құру және мемлекеттік қолдауды күшейту.

3.3. Рефлексия

Бұл зерттеу шығармашылық және нәтижелі процесс екенін көрсетті. Гипотеза расталып, зерттеудің мақсаты орындалды. Жаһандану мен ұлттық музыкалық болмыс арасындағы байланысты зерттеу қазақстандық мәдениеттің байлығын және оның жаңа аудиторияларға әсер ету мүмкіндігін түсінуге мүмкіндік берді. Бұл жұмыс барысында музыкалық саланы талдау, сауалнама жүргізу және ұсыныстарды тұжырымдау дағдылары жетілдірілді. Зерттеу нәтижелері ұлттық мәдениетті сақтау мен дамытудың практикалық шешімдерін анықтауға ықпал етті. Бұл зерттеу ұлттық музыкалық болмыстың маңыздылығын түсінуге және жаһандық контексте оның рөлін анықтауға үлкен әсерін тигізді.

IV. ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Ruh.kz сайтынан алынған (2019 жыл, 29 мамыр)
ҚАЗАҚ МУЗЫКА МӘДЕНИЕТІНІҢ ҚАЛЫПТАСУЫ МЕН ӨРКЕНДЕУІ
[Қазақ музыка мәдениетінің қалыптасуы мен өркендеуі \(ruh.kz\)](http://ruh.kz)
2. Bigenc.ru сайтынан алынған (2023 жыл, 23 қазан)
Казахстан. Музыкальная культура
[Казахстан. Музыкальная культура \(bigenc.ru\)](http://bigenc.ru)
3. The-village-kz.com сайтынан алынған
Как жанры музыки отражают культурную самобытность
[Как жанры музыки отражают культурную самобытность \(www.the-village-kz.com\)](http://www.the-village-kz.com)
4. Cyberleninka.ru сайтынан (2022 жыл)
ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ МНОГООБРАЗИЕ МУЗЫКАЛЬНО-КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ИСПОЛНИТЕЛЬСКОМ ИСКУССТВЕ КАЗАХСТАНА
[ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ МНОГООБРАЗИЕ МУЗЫКАЛЬНО-КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ИСПОЛНИТЕЛЬСКОМ ИСКУССТВЕ КАЗАХСТАНА \(cyberleninka.ru\)](http://cyberleninka.ru)
5. Emastered.com сайтынан алынған (2023 жыл, 28 мамыр)
Что такое автотюн?
[Что такое автотюн? \(emastered.com\)](http://emastered.com)
6. Statista.com сайтынан алынған (2022 жыл)
Music Streaming – Kazakhstan
[Music Streaming – Kazakhstan \(statista.com\)](http://statista.com)
7. Tengrinews сайтынан алынған (2022 жыл, 1 сәуір)
Трек казахстанки попал в популярный плейлист от Spotify
<https://tengrinews.kz/music/trek-kazahstanki-popal-v-populyarnyy-pleylist-ot-spotify-465394/A>
8. Adamalemijournal.com сайтынан алынған (2022 жыл)
ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ-МӘДЕНИ БІРЕГЕЙЛІГІ МӘСЕЛЕЛЕРІНІҢ ЗАМАНАУИ ӘДЕБИЕТТЕГІ КӨРІНІСІ
[ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ-МӘДЕНИ БІРЕГЕЙЛІГІ МӘСЕЛЕЛЕРІНІҢ ЗАМАНАУИ ӘДЕБИЕТТЕГІ КӨРІНІСІ \(adamalemijournal.com\)](http://adamalemijournal.com)
9. Na-journal.ru сайтынан алынған (2018 жыл)
Современная музыкальная культура Казахстана: состояние и перспективы
[Современная музыкальная культура Казахстана: состояние и перспективы \(na-journal.ru\)](http://na-journal.ru)
10. Redalyc.org сайтынан алынған (2018 жыл)
National identity in the modern education of Kazakhstan
[National identity in the modern education of Kazakhstan \(www.redalyc.org\)](http://www.redalyc.org)
11. Forbes.kz сайтынан алынған (2020 жыл, 13 сәуір)
Как молодые казахстанские исполнители завоевывают популярность за рубежом
[Как молодые казахстанские исполнители завоевывают популярность за рубежом \(forbes.kz\)](http://forbes.kz)
12. Kazpravda.kz сайтынан алынған (2021 жыл, 2 шілде)
«Нағыз қазақ қазақ емес, нағыз қазақ – домбыра» – «Истинный казах не сам казах, а его домбра». В словах выдающегося акына Кадыра Мырзалиева – истина
[«Нағыз қазақ қазақ емес, нағыз қазақ – домбыра» – «Истинный казах не сам казах, а его домбра». В словах выдающегося акына Кадыра Мырзалиева – истина \(kazpravda.kz\)](http://kazpravda.kz)
13. The-village-kz.com сайтынан алынған
ОYU FEST: «Мы будто создали летний Наурыз»

[OYU FEST: «Мы будто создали летний Наурыз»\(the-village-kz.com\)](https://the-village-kz.com)

14. Keruenjournal.kz сайтынан алынған (2021 жыл)

ЖАҒАНДЫҚ ДӘУІРДЕГІ ДӘСТҮРЛІ МУЗЫКАНЫҢ САҚТАЛУЫ ЖӘНЕ НАСИХАТТАЛУЫ

<https://keruenjournal.kz/main/article/view/21/56>

15. Orda.kz сайтынан алынған (2024 жыл, 22 сәуір)

Успехи казахстанских музыкантов. Новые шедевры

[Успехи казахстанских музыкантов. Новые шедевры\(orda.kz\)](https://orda.kz)

16. Blof.joo.kz сайтынан алынған (2023 жыл, 24 ақпан)

Как Димаши Кудайберген стал мировой звездой?

<https://blog.joo.kz/tpost/8e1fc39gr1-kak-dimash-kudaibergen-stal-mirovoi-zvez>

17. Inform.kz сайтынан алынған (2023 жыл, 30 қазан)

Иманбек записал фит с музыкантами двух континентов

[Иманбек записал фит с музыкантами двух континентов\(inform.kz\)](https://inform.kz)

18. nur.kz сайтынан алынған (2022 жыл, 21 шілде)

Казахстанский музыкант The Limba выпустил совместный трек и клип с

Моргенштерном <https://www.nur.kz/showbiz/career/1974968-kazahstanskiy-muzykant-the-limba-vypustil-sovmestnyy-trek-i-klip-s-morgenshternom-video/>